

Viis Nõukogude armeed hävitatud

Haaramisoperatsioon Kiievist ida pool lõppes hiilgava võiduga

Sellel maa-alal on võetud 656.000 vangi

Laupäeval avaldati järgmine eriteadaanne:

Juhi peakorter, 27. septembril: Sõjaväe ülemjuhatus teatab: Ulatuslik haaramisoperatsioon ruumis Kiievist ida pool on nüüd lõppenud. Kahepoolne haaramine laialdasel maaalal on õnnestunud ja Dnjepr ruumis on enamlaste kaitse kapituleerunud, kusjuures 5 Nõukogude armeed on hävitatud ilma, et nad klammerdusest kuidagi pääsenud oleksid. Selle, maa- ning õhuväe koostöös läbiviidud operatsiooni ajal on võetud ühtekokku 656.000 vangi ning saadud saagiks või hävitatud 885 tanki ning 3780 kahurit, peale selle veel arvutu hulk muud sõjamaterjali. Vaenlase verised kaotused on väga suured. See haaramisoperatsioon ei tunne teist sellesarnast ajaloos. Saavutatud edu kasutamise on täies hoos.

Meie õhuvägi pommitas varustustehaseid Tuula ruumis ning sõjalisi eesmärke Moskvast.

Lakkamatult pomme Krooniinnale

Juhi peakorterist 28. septembril: Sõjaväe ülemjuhatus teatab:

Peterburki ümbritsevas haarderindes võtsid Saksa armee rasked patareid 26. septembril taas tugeva tule alla Krooniinna sadama ja sellest lõuna pool asuvas rannikuribas seisvad Nõukogude Vene sõjalaevad. Üks ristleja süttis mürsutabamuse tagajärjel põlema ja ühte võitluslaeva tabas mürsk kõige raskemast kaaliibrist. Õhujõudude ööriinakk oli suunatud uuesti Moskva sõjaliste eesmärkide vastu.

14 Briti laeva põhja

Juhi peakorterist 28. septembril: Sõjavägede ülemjuhatus avaldab eriteadaandes:

Ühest konvoist, mis oli teel Gibraltarist Inglismaale, Saksa allveepaadi on uputanud 12 kaubalaeva ning ühe saatelaeva. Lisaks on üks teine Saksa allveelaev uputanud Lõuna-Atlandil 12.000 tonni suuruse tanklaeva. Inglismaa on sellega järele kaotanud 79.000 tonni laevavarumi Saksa allveepaadi tegevuse läbi.

Itaalia väed ründavad idarindel

Berliin, 28. septembril.

Itaalia väed sooritasid 26. septembril idarinde lõunalõiguse eduka rünnaku ühe jõe juures. Murdnud venelaste vastupanu, itaallased ületasid jõe ja moodustasid selle teisele kaldale sillapea. Sellega Itaalia väed avasid tee uutele rünnakutele.

Võimas võidukäik idarindel

DNB, Berliinist, 24. septembril. „Berliner Börsenzeitung“ avaldab võitluse kohta idas juhtkirja jalaväe kindralilt Liebmannel, kes annab ülevaatliku pildi hävitustahingute pidevast ahelast sõjakäigu algusest saadik. Kindral Liebmannel kirjutab:

Kokkuvõtlik teadaanne Juhi Peakorterist 6. augustist tähistas uue faasi algust sõjakäigu idas ja pakkus ühtlasi selgitust tulemustest, mida andnud operatsioonide järk, mis sai alguse 12. juulil Saksa ja liitlaste sõjavägede läbimurdega Stalini-linist. Kolmes peasumas liikuma pandud, oli see hoop üks kuu kestnud võitluse järel kõljal otsustavate võitlused viinud. Kui sõjakäik ei olnud veel seitsme nädalat kestnud, seisid Saksamaa ja tema liitlaste väed sügaval vaenlase maa-alal, vaatasid tagasi kuulsusrikkamate võitluse katkestamatuks reale ja olid asumas uues operatsioonide järgus jätkama hävitust võitlust bolshevism sõjajõudude vastu.

Sestsaadik teatasid sõjajõudude ülemjuhatus teadaanded augusti ja septembri jooksul silmatorkavalt edusammudest peaaegu kuit võitluse peariinde mõlemalt tiivalt. Lõuna viilil lõpule Lääne-Ukraina vallutamine. Samavõrd edukalt toimusid von Leeb'i armeegrupi operatsioonid põhjas. Augusti lõpus oli vabastatud kogu Balti piiririiki maa-alal, välja arvatud saared, ja Narva maakitsusel loodud vahenditu ühendus ida ja lääne pool võitlevate Saksa armeede vahel. Nüüd pöördus armeegrupp kogu jõuga Leningradi vastu, mida ühteagu põhja poolt ähvardasid läbi Karjala maakitsuse edasitungivad soomlased.

Set ajal kui operatsioonide edukas areng mõnelal tiival sel kolmel selgelt nähtavaks sai, siis rinde keskkoos seisak tekkinud olevat. Nüüd on teada, et see rahu oli vaid näiline ja et Saksa sõjajõudude mitme nädala teadumate nappi sõnastuse taga peitunud ettevalmistused suures ulatusega hävitusoperatsiooniks. Seda operatsiooni alustati kohe pärast Uman'i ja Smolenski lahingute edukast lõpuleviimist. Tema seisjuhatuseks oli lahing Gomeli juures, mis saavutas 21. augustil oma võitluse lõpu ja tõi bolshevikidele 810.000 vangilangenu ja 850 suurtükki kaotuse. Gomeli võit andis von Bock'i armeegrupi liikumisvabaduse ja lõi eelduse tugevate jõudude sissetungiks kagusse mõlemal pool Kiievit asuva vaenlase Dnjepr-rinde põhjatiivale. Võimalus seda rinnet ka lõuna poolt ümber haarata loodi seepäele von Rundstedti armeegrupi poolt Tšerkasski ja Dnjeprorovski sillade vallutamiseks.

Soomed õhujõud ründavad

Helsingi, 28. septembril:

Soomed õhujõud sooritasid laupäeval, 27. septembril mitu õhurünnakut Petrozovotskisse viival Karhomäe teel, pommitades paljusid raudteejaamu, liikuvaid ja samuti seisvaid transporttronge ning sõjaliselt tähtsaid raudteeadeldisi. Ühele vedurile saavutati mitu täistabamust ning samuti tabas pommi ühe liikuva rongi esiosa, mille järgi rong lendas õhku. Paljude teistes kohtades katkestati raudteehendid. Vaenlaste kaotused olid 9 lennukit. Üks Soome lennuk pole pöördunud tagasi oma baasi.

Uritati Helsingi pommitamist

Helsingi, 28. septembril:

Laupäeval Nõukogude Liidu lennukid üritasid pommitada Soome pealinna Helsingit. Lennukid linna kohale aga ei küüninud ja nende pommid langesid merre. Pommitünnak tehti ka Kotkale.

Bolsheviiki ebaõnnestunud dessandikatsed Laadogal

Berliin, 28. septembril:

Tugevas haardes olevad bolshevikud tegid 25. septembril Laadoga lõunarannal katseid maale pääsemiseks. See üritus võeti ette suure hooga, kuid Saksa pommitus- ja sõõstpommitussõjaväed tõrjusid selle. Pommitussõjaväed hävitasid ühe kiirpaadi ja kaks transportlaeva, viimased kumbki 6000 tonni suurusel. Samuti hävitati 15 väiksemat vägedega täislaaditud laeva. 26. septembril bolshevikud üritasid uuesti tuua maale vägesid Laadoga rannikul, kuid nad löödi taas tagasi. Saksa väed hävitasid sealjuures 2 Vene kiirpaati.

Kui palju kannatasid Tallinna tööstused

Paljudest tööstustest on ära viidud masinad

Nüüd, kus Eesti pealinnal on võimalus olnud juba kuu aega hingata vabalt ja arstida sõjahaavu, on võimalik saada üldjoontes ülevaade jubeidest pärandusest, mille bolshevikud purustatud tööstuste näol on maha jätanud.

Põhja paberi- ja puupapivabrik on osaliselt varemeis ja hävinud umbes 50 protsendi võrra. Säilinud on õnneks hulk katlaid ja vääruslikke masinaid, kuid seda mitte tänu bolshevikide heatahtlikkusele, vaid nende oskamatusel, sest purustustegevused ei tootanud küllalt edukalt ja hulk dümamiiti jäi lõhemata.

Rotermanni tehaseis on plahvatusest rikutud osaliselt katlamaja. Ka siin jäi osa purustatust bolshevikide kiirel põgenemisel lõhemata. Vabrik juba töötab ja küpsetab jälle leiba.

Sadamatchased on plahvatuse läbi täiesti hukkunud. Siin pole võimalik enam midagi päästa.

Toimetlus ja talitus

Viljandis Lossi tn. 31

Peatoimetaja F. Kool

Aadress „Sakala“ Viljandi

Vastutav toimetaja A. Sepp

Uksiknumbri hind 30 kopikat

Vaim võidab

Bolshevikide sõjarinne on saanud rea raskeid hoople ja on nende mõjul kokku varisema. Sõja teated ja üksikud katkendid rinde kirjasaatjatelt lubavad luua ligikaudse kujutluse sellest, mis öieti sünnib bolshevikide rinde lõunaosas. See rinne on praegu täiesti kaootilises seisukorras, puruks kärastatud. Rinde üksikud tükid olid haaratud võidukate Saksa sõjavägede poolt ja kus nad veel pole likvideeritud, seal sammuvad nad kiiresti vastu hävingule. Võib arvata, et hiigel-maa-alad on täis mahajäetud ja osalt purustatud bolshevikide sõjamootori, elutuid masinaid, relvi ja muud varustust, mis ootab lugemist ja koristamist.

Lahingute kokkuvõtteid kinnitavad, et bolshevikud on paisanud võitluse tohtu arvu masinaid. Selajal, kui rahvas nälgis ja elas kõige suuremas vaesuses, tagus Nõukogude sõjatööstus lakkamatult relvi ning masinaid ja selle tõttu nende arv on suurem, kui alul uskuda sõandati. See kõik ei suuda aga päästa enamlast. Bolshevikide rinne pudeneb ja variseb kui halvasti ehitatud hiigellohoke, mille üksikutele osakele ei ole sidet. Enamlast, mis oli rajatud valele, julmustele ning terrorile, see enamlast, mis jöhkralt hävitanud miljonid süütu inimesi ja toonud häda ning suuri viletsust ja kannatusi kümnetele miljonitele, see aasialialik reshiim on ise hukkamis tules ja veres.

Miks ei suuda Stalini armeed ja kümned tuhandet sõjamasinad kuskil panna vastu Saksa sõjaväele? See on küsimus, mis peaks huvitama igat mõtlejat inimest. Põhjuse leidmine ei ole raske: praeguses sõjakäigus leiab uuesti kinnitust vana ajalooline tõde, et otsuseandjaks pole kaugeltki hulgal, vaid palju enam võitlevate poolte kvaliteet.

Saatus tahtis, et meil ei olnud tarvis laskuda bolshevikide riigi kõige troostitumaise olukorredesse, sest just siis, kui bolshevikud olid Eesti rahva suhtes arendamas oma kõige õudsemaid kavasisid, tabasid enamlast võiduka Saksa sõjaväe hoo. Aga meie võime ütelda, et see, mis meie olemine näinud enamlastest, seda on õige palju. Meie tunneme nüüd enamlaste palet vist märksa rohkem, kui paljud teised Euroopa rahvad. Meie teame, et meistki taheti teha samasugune ebateadlik kari, nagu seda on Nõukogude kodanikud ja bolshevikud sõjavägi. Lühike aja-ga on neile teadmiste lisaks toodud sadu fakte, mis kõik jutustavad, milline määratu vahe on bolshevikide ja Saksa sõduri vahel. Saksa sõdur on teadlik oma ülesannetes, täpne ja julge. Teda ei kohuta ükski raske olukord, sest ta teab täpselt, milline on seisukord rindel ja palju temal on võimalik toetuda sõprade abile. Nõukogude sõdur on ebateadlik, harimatu ja temal ei ole vähematki aimu üldolukorrast. On teada palju juhuseid, kus Nõukogude sõdurid uskusid, et nad võitlevad juba Berliini all. Südametud politrukid oskasid lakkamatu propagandaga ebateadlikkudesse massidesse sisendada sellist usku. Eks tõenda seegi, et Nõukogud ei salad oma sõdureid. Neile ei juleta ütelda tõtt, seletada, milline on olukord rinde lähemates lõikudes. Isegi ohvitserid ei tea, mis sünnib naabruses, neile ei usaldata kaarte ja vajalikke andmeid. Nii muutuvad Nõukogude suured sõjaliste hulgal vähegi raskemas olukorras karjaks, kes ei pääse oma saatusest. Nõukogude sõjaväel puudub vaim, mis võiks olla võidu kandjaks, sest masinad ja relvad pole ükski suuteline tooma võitu, vaid vaim, mis neid masinaid juhib ja hingestab.

Tugev 5000 mtr. jooks

Stockholm, 28. oktoobril:

Ühel ajal Rootsi-Sooma noorte kergejõustiku maailmavõistlusega, mille võitis Rootsi, sooritati tugev 5000 meetri jooks. Selles Brur Helström võitis uue Rootsi rekordiga 14.15.8 minutit. Teiseks tuli Arne Andersson ajaga 14.18.2.

Vägedejuhataja üleskutse

Üleskutse

Punaarmeele

on ikka veel võiduka Saksa armee poolt vallutatud ja vabastatud piirkondades. Kõik kohalikkude kommunistidega peidavad nad endid üksikult ehk jõukudena metsades.

Käesolevaga kutsutakse neid viivitamata alla andma ja ilmuma lähematesse Saksa sõjaväe asutustesse ehk väeosadesse, ära andes omi relvi.

Kes end vabatahtlikult alla annab enne 10. oktoobrit 1941. a., seda, kui sõjavangi, koheldakse ja toidetakse hästi!

Keda aga tabatakse pärast 10. oktoobrit 1941. a., see lastakse maha sõjakõiguse kohaselt kui mässaja, partisan ja bandiit!

Viimast korda juhitakse elanikkonna tähelepanu sellele, et punaarmeele ja kommunistide igasugune abistamine ja toetamist karistatakse sõjakõiguse järgi.

Õigete ja kasulikkude teadete andmise eest punaarmeele ja kommunistide kohta on määratud

tasu 3000.— rubl.

Teated anda lähemasse sõjaväe asutusse.

Vägedejuhataja.

Aufruf

Rotarmisten

halten sich noch immer in den von der siegreichen deutschen Wehrmacht besetzten und befreiten Gebieten auf. Zusammen mit örtlichen Kommunisten verbergen sie sich einzeln oder als Banden in den Wäldern.

Sie werden hiermit aufgefordert, sich unverzüglich zu ergeben und sich unter Ablieferung ihrer Waffen den nächstgelegenen deutschen militärischen Dienststellen oder Truppenteilen zu stellen.

Wer sich bis zum 10. Oktober 1941 freiwillig ergibt, wird als Kriegsgefangener gut behandelt und verpflegt!

Wer nach dem 10. Oktober 1941 ergriffen wird, wird als Freischärler, Heckschütze und Bandit nach Kriegsgesetz erschossen!

Die Bevölkerung wird zum letzten Male darauf hingewiesen, dass jegliche Hilfe und Unterstützung von Rotarmisten und Kommunisten nach Kriegsgesetz bestraft wird.

Für zweckdienliche Nachrichten über den Aufenthalt von Rotarmisten und Kommunisten ist eine

Belohnung von 3000.— Rubl.

ausgesetzt. Meldungen sind an jede militärische Dienststelle zu richten.

Der Befehlshaber.

Воззвание.

На территории, занятой и освобожденной победоносной немецкой армией, находятся все еще

КРАСНОАРМЙЦЫ.

Вместе с местными коммунистами они одиночно или бандами укрываются в лесах. Настоящим предлагается им немедленно сдаться, явиться в ближайший немецкий военный учреждение или войсковые части и сдать оружие.

Кто до 10-го октября 1941 г. сдастся добровольно, с тем, как с военнопленным, будут обращаться хорошо и того накроют!

Кто будет пойман после 10-го октября 1941 года, того, как бунтовщика, партизана и бандита, расстрелят по военному праву!

Населению предупреждается, в последний раз, что всякая помощь и содействие красноармейцам и коммунистам карается по военному праву.

За полезные сведения о пребывании красноармейцев и коммунистов назначено вознаграждение в 3000.— рублей.

Сведения направить в ближайшее военное учреждение.

Командующий.

Kohalik elu

Koolides algab õppetöö 1. novembrist

Nooremad lapsed registreerimisele

Siin juures lelavad lugejad Viljandi linna-koolivalitsuse korralduse õppetöö alguse ja õpilaste registreerimise kohta Viljandi linnas. Nagu näha, algab õppetöö 1. novembril.

Võib tekkida küsimus, milliste koolitüüpidega alustatakse nüüd uuesti õppetööd. Selle kohta ei ole momendil veel täpseid juhtisid, ent loodame need avaldada ka kõige lähemal ajal. Üks on aga kindel, et koolitüüpides,

Teadanne

lastevanemalle või eestkostjatele algkoolikohustuse maksmisekohase ja koolitöö alguse kohta Viljandi linnas.

Lapsed või hoolekandjad, kes on sündinud aja jooksul 1. augustist 1932. a. — 31. juulini 1933. a., kuuluvad alates 1. augustist 1941. a. algkoolikohustuse alla ja tulevad registreerida vastava kooli juures Viljandi linnas, kuhu õpilane soovib astuda.

Registreerimisel tuleb esitada lapse perekonnasestunnistus (vorm nr. 8). Registreerimata ei võeta lapel kooli.

Ühtlasi tuleb ka kõigil teistel õpilastel (ka endistel õpilastel) registreeruda selle kooli juures, kua ta eeloleval kooliaastal õppima hakkab. Ka see registreerimine on kohustuslik. Selle registreerimise alla kuuluvad ka end. Viljandi Eesti Haridusseltsi koolide õpilased.

Kõik registreerimised sünnivad 1.—10. oktoobril 1941. a. vastava kooli juures kell 09.00—18.00 ja kell 15.00—18.00 iga päev (pühapäev kaasa arvatud).

Koolitöö algab kõigis Viljandi linna-koolivalitsuse alluvates koolides 1. novembril 1941. a.

Järeleksamid algavad 28. oktoobril 1941. a. kell 10.00 hommikul ja kestavad 28., 29. ja 30. oktoobril 1941. a.

Linnakoolivalitsus.

Saanid, reed ja suusad registreeritakse

Kohalik Komandantuur on teinud korralduse kiigi eramanduses olevate:

- 1) saanide ja regede ning saani- ja reejalaste,
- 2) lumejalaste (veokite alla monteeritud jalased) ja
- 3) suuskade ja suusavarustuse registreerimiseks kohalikes valla- või linnavalitsustes hiljemalt 5. oktoobriks 1941. Mitteregistreeritud võetakse vastutusse.

Maavalitsus palub valla- ja linnavalitsusi koguda kiire korras kohtadel andmeid, koostada üllalolevate varustuse omanike kohta nimekirja ja esitada need 3 eksemplaris maavalitsusele hiljemalt 4. oktoobriks 1941 nende ülevõtmiseks kohalikele komandantuuridele.

Teadanne

Kohaliku komandanturi korraldusel Viljandi linnavalitsus teatab: „Kõik erasiidud ja asutused, kellel on:

Suuski ja suusavarustust; lume rehve (vankreile allapandavad jalased);

saane ja regesid; reejalaseid; ree aluseid (jalased, kodarad, künnapuud)

on kohustatud need linnavalitsuses registreerima kuni 3. oktoobriks 1941. a.

Registreerimine toimub linnavalitsuses volikogu saalis kella 8—18.

Käesoleva korralduse mittetäitjad langetavad karistuse alla.

Viljandi linnavalitsus.

Bekanntmachung

Die Stadtverwaltung gibt im Auftrage der Ortskommandantur bekannt:

„Alle in Privatbesitz befindenen; Skier und Skiausrüstungen; Schneereifen;

Schlitten und Schlittenkufen (zur Personen und Lastbeförderung) sind bei der Stadtverwaltung bis zum 3. Oktober 1941. anzumelden.

Die Meldungen werden von 8—18 Uhr im Versammlungssaal der Stadtverwaltung angenommen.

Widerbefolgung der Anordnung wird bestraft.“

Felliner Stadtverwaltung.

Suuskade registreerimise asjus

„Sakala“ eelmises ja käesolevas numbris on avaldatud teadaanne, mille järgi kõik kodanikud on kohustatud registreerima muude talvesõidukite hulgas ka suusad. Selle teadaande täienduseks teatakse linnavalitsusest, et suuskade registreerimisel tuleb anda teile ka suuskade laius ja pikkus sentimeetrites.

Lugejaile

Mõningate transpordiraskuste tõttu ei saanud „Sakala“ jaoks Tallinnast ostetud paber õigeks ajaks kohale. Selle tõttu reedene leht ei saanud ilmuda ja laupäevane ilmus alles pühapäeva hommikul. Kuna nüüd paberit on saadunud veidi suuremal määral, siis kõige lähemal ajal lehe ilmumises takistusi ette näha ei ole. Järgmine leht ilmub kolmapäeval tavalisel ajal.

nagu need loodi punaste ajal, tulevad tunnustatud muudatusel, samuti ka õppealates, milliste hulgas jäävad täielikult välja kõik bolshevismiga seoses olnud erioõppealad. Ka ajaloo ja maateaduse alal tuleb täielik muudatus. Kui õpilastel nels ainetes on määratud järeleksamid või nende pärast koguni jäetud ainsasse klassi, siis tulevad ka need küsimused õppenõukogus otsustamiseks.

Bekanntmachung

für die Eltern und Fürsorger der Schulpflichtigen Kinder.

Kinder, die im Zeitraum vom 1. August 1932. bis 31. Juli 1933. geboren sind und vom 1. August an, der Grundschulpflicht unterliegen, müssen in Fellin bei der entsprechenden Schule, in die sie einzutreten wünschen, angemeldet werden. Bei der Anmeldung ist ein Geburtschein vorzulegen.

Ohne Anmeldung werden die Kinder nicht in die Schule aufgenommen. Zugleich haben auch alle übrigen Schüler (auch die Ehemaligen) sich bei der Schule, wo sie in künftigen Schuljahren lehren werden, anzumelden.

Diese Anmeldung haben auch die Schüler des Fellinschen Estnischen Haridusselts vorzunehmen.

Die Anmeldungen werden vom 1.—10. Oktober täglich (einschliesslich Sonntag) von 9.—13. und von 15.—18. Uhr bei der entsprechenden Schule angenommen.

Der Schulanfang ist in den Fellinschen Schulen auf den 1. November 1941 festgesetzt.

Nachexamen finden am 28., 29. und 30. Oktober statt.

Felliner Schulverwaltung.

Teadanne

Viljandi maa- ja linnavalitsus paluvad kõiki Viljandi linna ja maakonna piires elutsevad kohtunikke, prokuröre, kohtuuriid, kohtuameti kandidaate, kohtuühtlureid, kohtuametnikke, notareid ja advokaate endid registreerida hiljemalt 10. oktoobriks a. a. Viljandi Ringkonnakohtu ruumides Posti t. 22 (asukoht Koidu t. 5) härra Ülo Sepp'a juures kella 10.00—18.00 ja 17.00—20.00.

Registreerimise juures on vajalikud järgmised andmed:

1. Ees- ja perekonnanimi.
2. Sünniaeg.
3. Perekondlik seis.
4. Ametikoht 21. juunil 1940. a.
5. Tegevus ja ametikohad kommunistliku valitsuse ajal.
6. Tegevus ja ametikoht praegu.
7. Praegune elukoht.

Viljandi maa- ja linnavalitsus.

Bekanntmachung

Von Felliner Stadt- und Kreisverwaltung wird gebeten dass alle im Fellinschen Kreise wohnhafte Richter, Prokuratoren, Untersuchungsrichter, Gerichtskandidaten, Gerichtsvollzieher, Gerichtsbeamte, Notare und Rechtsanwälte sich spätestens bis zum 10. Okt. d. J. im Fellinschen Kreisgericht (Eingang Koidu Str. 5) bei Herrn Ülo Sepp von 10.00—18.00 und von 17.00—20.00 zu registrieren, wobei folgende Angaben erforderlich sind:

1. Name und Familie.
2. Geburtszeit.
3. Familienstand.
4. Dienststelle am 21. Juni 1941.
5. Tätigkeit und Dienststellen zur Zeit der kommunistischen Regierung.
6. Gegenwärtige Tätigkeit und Dienststelle.
7. Gegenwärtiges Wohnort.

Felliner Stadt- und Kreisverwaltung.

Perekonnaseisu muudatusi

Viljandi linna perekonnaseisumetiis on registreeritud.

Sündinud: Rein Teder, Augusti ja Anna poeg, Ants Käär, Jaani ja Alla poeg, Kudres Pani, Johannes-Theodori ja Aino poeg, Helgi Kruusaja, Evald-Efimi ja Leida tütar, Jüri Lääts, Eduard-Georgi ja Linda poeg, Sirje Härmatare, Jüri ja Ilmi tütar, Aadu Joost, Johannes-Eduardi ja Lidia poeg, Laine Soobik, Hansu ja Ida-Helene tütar, Piret Sikkil, Arnoldi ja Evi tütar, Eha Tippi, Ernsti ja Meeta tütar, Tiit Kritt, Johannese ja Meeri tütar, Aldo Parik, Antoni ja Julie-Marie poeg, Oivi Tõnsoo, Alberti ja Leida tütar, Maia Kasper, Johannes-Hermani ja Maria tütar, Mati Kärmas, Herbert-Theodor-Aleksandri ja Johanna-Adele poeg.

Abiellumissoove: Voldemar Pau ja Leonella Müür, Tiit Friedrikson ja Erna Turro (Turru), Arvo Soon ja Ida Heinaste, Karl Soolo ja Emma Pärtma, Jüri Panga ja Hilda Vainoja, Albert Höbemeie ja Laine Kuldaru, Endel Kirts ja Zinaida Smirnov, Theodor Härm ja Salme Härm, Johann Kikas ja Linda Komussaar, Karl-Voldemar Kessler ja Linda Komussaar, Karl-Voldemar ja Marta Roosman (Rinnu valla perekonnaseisumetiis), Oskar Hunt ja Alma-Elise Brauman.

Abiellunud: Alfred-Leonhard Öglane ja Linda Mikkelsen, Arnold Vant ja Antonina Staefka, Johannes Kink ja Aikila Lember, Arnold Tammisaar ja Elfride-Vilhelmine Tamm, Johan Lill ja Erna-Elisabeth Prauer, Leo Vellema ja Linda-Hermine Raik.

Surnud: Mari Kiss, vallaspõlves Velde-mann, 65 a., Eufrosine Selensky, 32 a., Marju Metsavahi, 11 a., Tõnis Takk, 61 a., Maria Hanschmidt, vallaspõlves Andresson, 44 a., Johan Riig, 52 a., Ann Leemend, vallaspõlves Pani, 77 a., Konstantin Levgranov, 47 a., Jankel Donde, 72 a., Eldur Tänav, 4 a., Eva Rattas, vallaspõlves Leisner, 73 a., Jaan Porisammul, 76 a., Rosalie-Emilie Tõnison, 60 a., Florida Masso, 18 a., Eduard Luts, 69 a., Elsa-Loreida Pomer (Pomberg), 16 a., Anna Kivistik, vallaspõlves Kupu, 52 a., Pavel Kursin, 26 a., Heino Kruuepalu, 27 a., Ano Salsenberg (Schulzenberg), vallaspõlves Teemus, 74 a., Eha Tippi, 2 päeva vana, Karl Liigand, 66 a., Johan Kurik, 77 a., Jakob Minin, 24 a.

Tartu, Viljandi ja Pärnu linna ning maakonna tänavatel ja teedel

Tartu välikomandant on andnud liiklemise kohta alljärgneva korralduse, mis kehtiv ka Viljandi linna ja maakonna tänavail ning teedel.

Põhireegel liiklemise kohta tänavail (teedel)

Iga osavõtja liiklemisest avalikel tänavail (teedel) peab käituma nii, et tema läbi ei teki liiklemise ohustusi; ka pangu ta tähele, et ta ei kahjustaks kedagi teist ega häiriks teisi liiklejaid rohkem, kui seda nõuab olukord.

1) Liiklemise korraldamine politseiametnike poolt: Tuleb tingimata talitada politseiametnike juhendite ja märguannete järgi, ka sel juhul, kui need juhendid ja märguanded ei ole kooskõlas üldiste liiklemisreeglitega ja ametlike liikluskirjeldustega tähistatud erireeglitega. Liikluskirjelduste tähele panemata jätmise eest võetakse politseiametnikkude poolt vastutusse.

2) Sõidutee kasutamine: Sõidukijuhi kasutada on sõidutee sedavõrd, kui üksikute sõidukiliikide jaoks ei ole ette nähtud eri tänavaid või teesi. Niivõrd kui erilised asjaolud ei nõua teist sõitmisviisi, peab sõidukijuht sõitma sõidutee paremal pool paremat kätt; vasakut teosa võib ta kasutada ainult möödumiseks eesliikujast. Aeglaselt liikuvate sõidukite juhid peavad alati hoiduma sõidutee äärmiselt paremale poolele. Samuti tuleb kasutada sõidutee äärmiselt paremat poolt neil teosadel, mille kohta ei ole ülevaadet. Sõites parempoolsesse poikitanavasse, tuleb teha väike kaar; sõites vasakpoolsesse, aga suu kaar. Kes tahab pöörduda parempoolsesse poikitanavasse, hoidku oma sõiduk võimalikult ligi paremale teele; kes tahab pöörduda vasakpoolsesse poikitanavasse, hoidugu võimalikult ligi vasakule teele.

3) Sõidukilurid: Sõidukijuhi peab korraldama sõidukilurust nii, et ta oleks igal ajal võimaline täita korraldusi oma liiklemiskohuseid ja et ta tuliduse korral suudaks püüdnud sõidukit õigeaegselt. See käib eriti vähesel nähtavusega teosadel ja raudteel-sõidukite kohta. Pöörduisel peatavasse või ühesilul peatavasse tuleb vähendada sõidukiirust.

4) Möödumine vastutuliist ja eesliikujast: Vastutuliist tuleb mööduda paremal ja eesliikujast vasakult poolt. Eesliikuja, kui temast möödutakse, ei tohi tõsta oma sõidukilurust. Sildadel ja vähesel nähtavusega teosadel on keelatud möödumine eesliikujast. See on kehtiv ka ühesuunalise liiklemisega tänavate kohta.

5) Märguandmine sõidusuuna muutmise või peatumise kohta: Sõidusuuna muutmisel või sõiduki peatamisel tuleb sellest selgesti õigeaegselt märku anda teistele liiklejale. Märguandmine ei vahasta veel nõutavat ettevaatust. See ei ole kehtiv jalakäijate kohta kõnniteedel.

6) Signaallandmine: Sõidukijuht peab teatama ohustatud liiklejale oma sõiduki lähenedest signaali abil. On keelatud kasutada signaali muiks otstarbekas, eriti selleks, et õigustada oma hoolimatut sõitu, samuti on keelatud anda signaali rohkem kui vajalik. On lubatud kasutada signaali selleks, et teatada eesliikujale oma möödumiskavatsust. Tuleb katkestada signaallandmine, kui loomad signaali rahutuks muutavad.

7) Lähisõidu-eesõigus: Risttel ja teesundmel on lähisõidu-eesõigus peatee kasutamisel. Peateed on:

- a) pealikiisteed (märgitud tipul seitsva kolmnurgaga);
- b) esimese klassi teed;
- c) edasi üksikuli risttel ja teesundmel: teed, kus on suubuvale või ristuvale teelele tipule asetatud kolmnurk pealkirjaga: „Tähelepanu! Peateel lähisõidu-eesõigus“ või „Stopp, peateel lähisõidu-eesõigus“.

Võrdväärsete teede korral on risttel ja teesundmel lähisõidu-eesõigus sellel, kes tuleb paremal poolt; siiski omavad jõuvankrid ja masinajõul liikuvad rööbasõidukid lähisõidu-eesõigust teiste liiklejate suhtes. Kes tahab üle sõita samal teel toimuva liiklemise suunast, see peab loovutama lähisõidu-eesõiguse kõigile vastutulevatele sõidukitele, mis kinni peavad oma suunast.

8) Ettesõitmine ja peatumine: Sõidukijuht peab peatuma nii, et liiklemine selle läbi ei oleks takistatud ega ohustatud. Sõidukite peatamine on lubatud ainult tee parempoolsel äärel sõidu suunas.

9) Parkimine: Parkimine (sõidukite seismajätmine, kui see ei toimu peale- ja mahalaadimiseks) ei ole lubatav:

- a) ametlike liikluskirjelduste läbi kindlakujuliseks keelatud kohtadel;
- b) kitsail ja vähesel nähtavusega teosil, samuti ka äkilisil teekäänakul;
- c) kümne meetri kaugusel risttelst või teesundmelst;
- d) ümbersõitmisel näitava märgi juures;
- e) maatüki sisse- ja väljasõidukoha ees.

10) Peatumiskeeld: Peatumiskeeld tähistab, et on keelatud peatuda ka liikleeks ajaks mingiks liiklemisotstarbeks.

11) Ühesuunalise liiklemise teed: Ühesuunalise liiklemise teede tähistamiseks on märgid: „Sõitmine ühes suunas“ või „Sisseõit“. Ühesuunalise liiklemise teede sisseõidu juures on regulaarselt märk: „Ühesuunalise liiklemise tee“, ja väljasõidu juures märk: „Sisseõit keelatud“.

12) Veokite laadimine: Veokite laadimine peab olema korraldatud nii, et see ei ohustaks ega kahjustaks kedagi, samuti ei häiriks ega tülitaks kedagi rohkem kui möödajamatuul vajalik. Sõiduki liiklemiskindlus ei tohi kannatada koormise läbi; see nõue on kehtiv ka inimeste veo kohta, nende paigutamise ja sõidukis olemise kohta. Koormise talus ei tohi ületada 250 sentimeetrit. Üksikute latide ja rittade, samuti horisontaalsele plaatide ja muude raskesti märgatavate esemete väljalauutamine koorma küljelt on lubamatu. Kui veetavad esemed ulatuvad koormast välja tagantpoolt, siis tuleb kõige kaugemale väljalauutavale otsale kinnitada vähemalt 20×20 sentimeetri suurune punane lipp; pimedas või tiheda udu korral vähemalt üks punase tulega latern. Lipud ja laternad ei tohi olla paigutatud maapinnast kõrgemale kui 1,25 meetrit. Kui ei ole teostatav nende hoiatusvahendite kinnitamise koormise külge, siis tuleb nad mingil muul viisil asetada ettekirjutatud kõrgusele. Veoki pikkus koos koormisega ei tohi ületada 22 meetrit, kõrgus ei tohi ületada 4 meetrit.

13) Lahkumine sõiduki juurest: Lahkudes sõiduki juurest, peab sõidukijuht tarvitusele võtma vajalised ettevaatusabinõud selleks, et vältida õnnetusi ja liiklemishäireid.

14) Jalgrattaste juhtimine: On keelatud sõita ilma kinni hoidmata juhtpõlmet või eemaldades jalad pedaalidelt. Jalgrattasõitjad peavad põhimõtteliselt sõitma üksikult ükstele järele. On keelatud peale võtta teisi isikuid ühtlemisele jalgrattale.

15) Hobusõidukid: Rakendatud hobusõidukit tohib sõidukijuht jätta tänavale järelevalveta pikema ajaks ainult siis, kui veoloomad on lahti rakendatud või lühidalt kinni seotud. Rakendamata hobusõidukid ei tohi pimedas või tiheda udu korral teele jätta. Kui erandlikult, vältimatul põhjusil ei ole võimalik hobusõidukit teelt eemaldada, siis tuleb asjad ära võtta või kõrgele üles tõsta. Peale selle tuleb sõiduki taha kaskosa ja vasaku välisnurga vahele asetada punase tulega latern, mitte kõrgemale kui 1,25 meetrit maapinnast.

16) Sõidukite valgustus: Pimedas või tiheda udu korral peavad sõidukite ja vooride eespoolel küljed olema tähistatud valgetulelise laternaga ja tagantpoolt punatulelise laternaga. Sõiduki küljel on tähistatud küllaldaselt, kui sõidutee valgustamiseks määratud lambid on asetatud umbkaudu võrdselt kõrgusele ja võrdselt vahe-maale sõiduki keskkohtast ning välisküljest, kuid mitte kaugemale kui 40 sentimeetrit sõiduki välisküljest.

Liiklevall sõidukile peavad pimedas või tiheda udu korral olema lambid, mis valgustavad sõiduteed ning ei pimesta teisi liiklejaid. Laternad ja lambid peavad olema pimen-datud.

17) Jalakäijad: Jalakäijad peavad kasutama kõnniteid. Sõiduteedest ja muist mitte jalakäijale määratud teosadest tuleb üle minna kõige lühemat vahemaad mööda tarvilise ettevaatusega ja peatumata põiki sõiduteed. Tähistatud üleminekukohtadega ristteedest tuleb üle minna neis kohtades, mujal ainult täisnurga all üle sõidutee. Barjääri, kõie või ketiga piiratud kohtades jalakäijal tuleb hoiduda sissepoole neid tõkestusi. On keelatud seismajätmine tänavanurkadel.

Jalakäijad peavad kasutama sõidutee parempoolsel äärel, kui nad esemete kaasaakandmise läbi võivad häirida ja ohustada teisi jalakäijaid; seejuures tuleb neil arvestada ka sõidukite liiklemist. Kooliõpilased, minnes klasside kaupa, peavad kasutama kõnniteid. Sõidutee kasutamise korral tuleb neid arvestada kui marsšivald väeosi ja pimedas või tiheda udu puhul tuleb kindlustada nende julgeolekut valgustuse abil.

18) Liiklemistakistused: On keelatud tuua tänavale esemeid või neid sinni jätta, kui selle läbi ohustub liiklemine või kitsendub liiklemiskindlus. Liiklemistakistuse eest vastutav isik peab viivitamatult kõrvaldama seesugused esemed, või kui

see ei ole võimalik, siis need küllaldaselt määratavaks tegema, pimedas või tiheda udu korral punase tule abil.

19) Lastemängud: Sõiduteel on keelatud lastemängud, nagu palli ja muude esemete viskamine ja pildumine, nõõrihüppamine, lohele lendulaskmine, vurrkannde ja võrude ajamine, rulliskudega või nendesarnaste vahenditega sõitmine, samuti mängimine jalgrattaga või jalgrattal.

20) Käesoleva korralduse vastu eksijad võetakse vastutusele Saksa seaduste järgi.

21) Käesolev korraldus jõustub otsekohe. Sellele vastu käivad määrused kaotavad kehtivuse.

Välikomandant.

Liiklemismärgid

Tehnilistel põhjustel meil pole võimalik avaldada üldtoodud välikomandandi korralduses mainitud liikluskirjeid. Et aga nende tundmine on vajalik, teeme seda kirjelduse kaudu.

Hoiatusmärgid üldiselt on kolmnurkse — punasega piiritletud kujuga. Punase randiga, ülespoole teravikuga kolmnurk, mille sees on vertikaalasendis must tulp. Tähe-nad: „Üldine hoiatus“; samasugune kolmnurk, keskel musta külmusid kujutleva märgiga tähe-nad: „Äkiline org ja mägi“; samasugune kolmnurk kurvejoonega keskel tähe-nad: „Teekäänak“; kolmnurk mustade rist-joontega keskel tähe-nad: „Risttee“; kolmnurk tõkke (ala) kujutusega tähe-nad: „Valvatud raudteeliinist“; kolmnurk raudteevõr-ru kujutusega keskel tähe-nad: „Valva-mata raudteeliinist“.

Käsu- ja keelumärgid on täiesti ümmarguse kujuga. Punane sõõr tähe-nad: „Tee igasugustele sõidukitele suletud“; punane ketas valge horisontaalse kriipsuga keskel tähe-nad: „Selles suunas sõit või sisse-õit keelatud“; punane sõõr punase poikjoonega sinisel põhjal tähe-nad: „Peatamine keelatud“; punane sõõr punase poikjoonega ning suure musta tähega „P“ selle sees tähe-nad: „Parkimine keelatud“.

Lähisõidu-eesõigust tähistavad märgid on: noolekujuline, punase servaga kujutus sellekohase aadressirjutusega („sõidutee ühes suunas“ — „Einbahnstrasse“); punane kolmnurk terava tipuga allapoole tähe-nad: „Tähelepanu, peateel lähisõidu-eesõigus“.

Tähe-nusmärgid on nelinurksed. Vertikaalasendis olev sinine ruut valge tähega „P“ sellel tähe-nad: „Parkimiskoht“; samasugune sinine ruut valge kolmnurgaga keskel tähe-nad: „Ettevaatuse märk“; diagonaalasendis olev punasega piiritletud valge ruut tähe-nad: „Peasõidutee“.

Uute äride avamise asjus

Tagala sõjaväe juhataja majandusdirektoori poolt on antud järgmine korraldus:

Kaubanduse ülemaliseks korralduseks on soovitat, et uute äride avamine toimuks kindla süsteemi kohaselt. Sellepärast omavalitsused ei või anda välja lubasid äride avamiseks ilma majandusdirektori nioolelekuuta. Ühtlasi tuleb majandusdirektori nioolelekuuta teatada vastava omavalitsuse piirkonnas olevate kaubanduslik- kude ettevõtete nimestik ühes ettevõtete aad-ressiga.

Majaseinad ja plangud plakatite jäänustest puhtaks

Punase korra ajal oli tookordestel võimusest- tel kombeks oma loosungeid, plakateid, pilte jne. Jasta klepida igasse võimaliku kohta. Selle taga- järjel määrati ära kõik plangud, postid, madalad seinad ja laud. Nüüd on need paberilipakad küll juba kõikjal maha käristatud, ent siiski leidub kleepimise jäänuseid. Linnavalitsuse korraldusel tuleb kõik säarased jäänused majade seinetel, plankudel, postidel jne, täielikult kõrvaldada. Selle viimaseks tähtpäevaks on määratud 5. okt. Ma- jade omanikud, hooldajad ja valdajad on kohusta- tud hoolitseda selle eest, et nimetatud tähtpäevaks nende valduses olevate majade seinetel, plankudel ja krundi piirkonnas asetsevail postidel ei leiduks enam bolshevistikku aja rumalaid jälgi. Praegu võib plakateid ja teadaandeid klepida vaid selleks määratud postidele või tahvlitele.

„Sakala“ toimetuse telefoni number on nüüd 19

28. septembril 1941. a. kell 1.06 lahkus meie keskelt armas mees ja hää onuke

Jüri Paltser

(sünd. 19. IV 1867. a.)

Ärasaatmine leinamajast Kõstri t. 26 Pauluse koguduse kalmistule 1. oktoobril 1941. a. kell 15.

Palume kõiki sugulasi ja sõpru teda saatma tulla.

Mälestavad abikaasa ja omaksed.

Valmistan meeste- ja naisterahva puutaladega kingi ja meierei puukottasid

Jakobsoni t. 63—4, E. Lepp.

Kuulutusi „Sakalasse“ võetakse vastu lehelumise päeval kuni kella 11.00.

Kallist kasuisa ja õemeest

Jüri Paltser'it

+ Mälestus ei kustu ilial!

mälestavad Maimu ja Maali.

Olen tagasi.

Dr. N. Born

Kõnetunnid äripäeviti kella 10—12. ja 5—6-ni. Tallinna t. 8.

23. sept. kaotatud Viljandi—Aidu teel

rahakott

H. Rebasse nim. dokumendile ja umbes 100 rub. rahaga. Leid palutakse ära tuua silt. Leidja saab seadusliku %.

Kadunud 23. septemb- ril noor koerakutsikas. Kutsika tundemärgid: selg ja pea must, kapad ja rind valkjas-kollased. Ausat leidjat palutakse ära tuua Jakobsoni t. 25-b. Omandamise eest hoiat- tan. Kutsika viijat on nähtud. Omanik.

27. sept. kaotatud naisterahva

käekott

Ausat leidjat palun, kui mitte raha, siis Jda Releri nimelised dokumentid toimetada kas isikule kätte või politseisse.

Müüa petroolimootor 5—6 hj.

OSTAN

igasugused mootoreid ja muid masinad, jalgrat- taid, võkraadio jne. Viljandis, Üst. t. 26.

O. Lemberg.

Kooliõpilased leiavad omaette

mööbleeritud too

47. huses kostiga Tallinna t. 47.

Lepik.

Soovitakse osta

koore- lah